

CEA MAI IMPORTANTA ARMA A PRESEI – Interviu cu avocatul Eugen Iordachescu, care ii reprezinta pro bono pe jurnalisti in procese pe Legea 544/2001: „Lipsa transparentei face ca autoritatile sa comita fapte de coruptie, care sa afecteze grav interesul cetateanului. Aceste lucruri se doresc a fi bine protejate – de aici lipsa de transparenta”. Caz exploziv: un ziarist a ajuns in instanta dupa ce a fost flituit cand a pus 13 intrebari despre manevrele Guvernului cu achizitiile pandemiei

Scris de Valentin BUSUIOC | Data: 24.08.2020 11:01

Presă nu trebuie niciodată să uite că are la dispoziție un instrument legal destul de solid, prin care poate obține în instanță obligarea instituțiilor publice să fie transparente. Este vorba despre Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Ideea de mai sus a fost exprimată de către **avocatul Eugen Iordachescu (foto)**, într-un interviu acordat pentru Lumea Justiției, în contextul în care maestrul a anunțat că va reprezenta pro bono în instanță orice jurnalist care va chema în judecată instituțiile publice care au refuzat să-i răspundă solicitării făcute în baza Legii 544/2001.

Anunțul a fost făcut de către casa de avocatură Iordachescu & Asociații încă din 29 iunie 2020, [aici, pe propriul site](#). În cele aproape două luni scurse din acel moment, firma de avocați a intrat deja într-un proces pe Legea 544/2011, reprezentând publicatia [Ziarul de Investigatii \(Zin.ro\)](#). Mai exact, potrivit avocatului, **directorul site-ului, Sorin Preda**, a adresat nu mai puțin de **13 întrebări Societății de Administrare a Participațiilor în Energie (SAPE SA), în legătură cu o controversată achiziție de maști efectuată de această firmă din Vietnam**. După cum ați ghicit deja: SAPE nu i-a oferit niciun răspuns relevant.

Am spus la început că Legea nr. 544/2001 este un instrument **destul de solid**, întrucât actul normativ poate fi îmbunătățit. În acest sens, avocatul Eugen Iordachescu a dat ca exemplu partea din lege care exceptează de la accesul liber al cetățenilor **„informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum și principiului concurenței loiale, potrivit legii”** (conform art. 12 alin. 1 lit. c din actul normativ).

Nu în ultimul rând, avocatul le-a transmis tuturor jurnaliștilor (deopotrivă celor cu experiența și celor la început de drum) să nu se sfiască a face uz de drepturile pe care li le conferă Legea 544/2001. Altminteri, este din ce în ce mai puțin probabil ca instituțiile să comunice din proprie inițiativă informații de interes public. Și nu o dată lipsa de transparență poate ascunde chiar fapte de corupție, a avertizat maestrul Iordachescu.

Redam interviul oferit de avocatul Eugen Iordachescu pentru Lumea Justiției:

Care este originea acestui demers? Cum v-a venit ideea să oferiți servicii pro bono jurnaliștilor în procese pe Legea 544/2001?

Discutiile pe care le avem in cadrul sistemului profesional specific sunt toate legate de modul in care functioneaza democratiile in societatea romaneasca. Evident ca concluzia la care s-a ajuns a fost una extrem de clara – si anume: in acest moment, societatea romaneasca are nevoie de foarte multa transparenta, de multa initiativa din partea societatii civile, pentru a determina institutiile statului sa se manifeste intr-o maniera foarte, foarte transparenta in exercitiul actului de putere.

Asta inseamna ca informatia de interes public trebuie sa fie accesibila tuturor cetatenilor. Iar vectorul cel mai important in acest sens este reprezentat de tagma ziaristilor. Spun: 'tagma ziaristilor', deoarece cuvantul nu are un continut nesemnificativ; dimpotriva: reprezinta o elita a societatii romanesti (de aceea am definit-o ca 'tagma'), care isi aduce contributia la buna functionare a societatii.

Tocmai de aceea, ziaristii trebuie sa fie arma cetatii, a societatii civile, prin care sa fie protejata democratiile. Ca atare, pentru ca teoria spune fara nicio urma de echivoc ca informatia este cheia exercitiului puterii, am ajuns la aceasta concluzie ca trebuie sa avem si noi, ca avocati, aportul la sustinerea ziaristilor in demersul acestora de a servi cetatea, de a servi cetateanul, de a apara cetateanul, de a intari democratiile. Motiv pentru care am considerat ca singura modalitate pe care o avem la dispozitie in acest moment este sa ne oferim serviciile pro bono tuturor ziaristilor, tuturor celor care sunt implicati in difuzarea informatiilor de interes public spre cetateni, pentru ca, prin intermediul nostru, sa sanctionam – evident: cu ajutorul organelor judiciare – orice derapaj de la normalitate, asa cum este ea definita in acest moment de cadrul legal. Vorbim de Legea 544/2001 a informatiilor de interes public.

Ce cazuri deosebite ati avut pana acum in legatura cu reprezentarea pro bono a jurnalistilor pe Legea 544? Va intreb si in general, daca ati avut procese pe Legea 544 inclusiv inainte de a da acest anunt.

Pentru firma noastra de avocatura, demersul pe care l-am initiat in urma cu aproximativ doua luni de zile a reprezentat un pas important pentru servirea cetatenilor patriei noastre. Acest demers al nostru a fost receptionat de catre mediul caruia ne-am adresat (respectiv de catre ziaristi) si am avut cel putin doua solicitari pana in acest moment, dintre care cea mai importanta vine din partea Ziarului de Investigatii – publicatie online unde colaboreaza domnul Sorin Preda, care ne-a relatat situatia nedorita in care se afla Ziarul de Investigatii in momentul in care a solicitat informatii de interes public de la Societatea de Administrare a Participatiilor in Energie (SAPE SA). Domnul Sorin Preda i-a adresat SAPE SA o serie de intrebari legate de achizitionarea in aceasta perioada, din Republica Vietnam, a unei cantitati de 100 de milioane de masti, valoarea contractului fiind in jur de 31 de milioane de dolari.

Societatea de Administrare a Participatiilor in Energie, din cate stim noi, se afla in subordinea Ministerului Economiei, Energiei si Mediului de Afaceri. Evident: o astfel de societate pare cel putin ciudat ca este implicata in achizitia de masti care sa fie folosite in 'lupta anti-COVID-19' (cu ghillimelele necesare). Dar, pana la urma, putem accepta si posibilitatea ca o asemenea societate, care are un anumit obiect de activitate, sa poata face astfel de achizitii in interesul manifest al luptei impotriva COVID-19.

Pentru ca au existat foarte multe chestiuni care, in opinia jurnalistilor de la Ziarul de Investigatii, trebuiau lamurite raportat la aceasta achizitie facuta in interes public, s-au formulat initial 13 intrebari de catre Ziarul de Investigatii, la care, din pacate, SAPE SA a refuzat sa raspunda – desi, in opinia noastra, majoritatea intrebarilor formulate prezentau relevanta sub aspectul interesului public si nu aveau nimic de a face cu protejarea secretului comercial pentru apararea liberei concurente din piata. Ca atare, refuzul SAPE ni s-a parut si noua nejustificat. In aceste conditii, domnul Sorin Preda a apelat la serviciile firmei noastre de avocatura, iar noi am raspuns pozitiv solicitarii.

Motivul cu secretul comercial sa inteleg ca a fost invocat de catre SAPE?

Da – de catre SAPE.

Si nu a raspuns nimic sau a raspuns ceva irelevant?

Nu a raspuns nimic. S-a facut doar o afirmatie cu caracter general, dar nu la momentul la care s-a raspuns initial Ziarului de Investigatii, ci ulterior, ca raspuns la plangerea prealabila, cand s-a comunicat ca aceasta achizitie s-a facut din Republica Vietnam. Doar atat.

Ati mai intalnit cazuri de avocati sau de case de avocatura care sa ofere servicii pro bono jurnalistilor pe Legea 544?

N-am astfel de informatii, dar nu exclud posibilitatea ca astfel de atitudini din partea confratilor nostri sa existe. Cred ca orice avocat responsabil este in masura sa acorde asistenta juridica pro bono ziaristilor pentru astfel de situatii.

Casa dumneavoastra de avocatura a mai avut procese in baza Legii 544/2001 inainte sa faceti acest anunt?

Pe Legea 544/2001 am avut alte litigii, dar nu avand ca obiect solicitari formulate de ziaristi. Alte solicitari din partea altor persoane.

Si ati observat ceva deosebit din partea instantelor? Adica o altfel de atitudine decat cea afisata in procese avand alte obiecte?

Da – instantele se apleaca destul de atent asupra cererilor de chemare in judecata. In masura in care se ajunge in situatia de a se actiona in judecata, instantele sunt extrem de atente – egalizeaza, din punctul meu de vedere, seriozitatea demersurilor. In marea lor majoritate, din informatiile pe care le avem, aceste demersuri sunt extrem de serioase, reprezinta pana la urma niste initiative care au fundamente consistente si, ca atare, si instantele de judecata acorda importanta cuvenita unor astfel de litigii. Unele dintre cauzele respective au fost solutionate in sensul de a se da satisfactie reclamantilor, celor care au solicitat obligarea autoritatilor publice sau a entitatilor care desfasoara activitati de interes public sa comunice informatiile pe care initial le-au refuzat. Alte actiuni au fost considerate ca neintemeiate, fiindca nu vizau informatii care sa prezinte un interes public si care sa poata fi facute publice.

Care era atitudinea autoritatilor fata de presa si, in general, fata de public inainte de Legea 544/2001?

Ca evolutie istorica, pot sa va precizez ca intotdeauna institutiile statului au incercat, intr-o abordare conservatoare, sa-si protejeze interesele proprii. Ca orice sistem birocratic, si institutiile statului tind sa-si conserve privilegiile, puterea. Este, pana la urma, o chestiune fireasca. Este evidentiata in teoria dreptului administrativ ideea ca astfel de institutii incearca sa-si conserve prin orice mijloace puterea (chiar sa si-o sporeasca), iar informatia este una dintre armele pe care aceste institutii ale statului le folosesc pentru promovarea actului lor de putere si fac tot ceea ce este posibil ca aceste informatii sa nu ajunga la urechile cetateanului. Exista deci un interes de a face sistemul opac, pentru ca cetateanul sa nu stie ce se intampla in spatele usilor inchise – tocmai pentru ca cei care conduc aceste institutii sa se bucure de privilegiile functiilor detinute si avantajele acestora.

O astfel de atitudine este vecina cu activitatea ilicita si care se concretizeaza in nenumarate fapte de coruptie, asa cum ele au fost evidentiata pe parcursul timpului. Deci lipsa transparentei da posibilitatea ca cei care detin vremelnice functii in sistemul birocratic al institutiilor publice sa comita fapte abominabile, fapte de coruptie, care sa afecteze grav interesul cetateanului. Iar aceste lucruri se doresc a fi bine protejate – de aici si lipsa de transparenta pare a fi modalitatea in care isi promoveaza interesele lor. Prin lipsa de transparenta isi protejeaza, de fapt, toate activitatile cu caracter ilicit.

Dupa 2001, odata cu Legea 544, ati simtit ca a crescut transparenta in institutiile publice sau ca inca exista o doza de reticenta?

Este un proces greu. Este foarte greu sa transformi mentalitati, atitudini, comportamente. Aceasta atitudine de transparentizare va fi relevanta ca urmare a cresterii experientei umane. Cata vreme cetateanul va obliga autoritatile sa respecte legea, acest fenomen se va amplifica, iar institutiile vor deveni mai cooperante – in sensul ca vor fi mai transparente in relatia cu cetatenii, cu societatea civila si vor micsora zona de actiune a intereselor ilicite ale celor care detin puterea in cadrul institutiilor statului.

Ati simtit o tendinta de dezghet acum, cu noile generatii de functionari publici, sau inertia se transmite?

Inertia se transmite, se mosteneste. Orice lucru rau se invata imediat. Fara doar si poate, exemplul negativ intotdeauna este urmat cu mare usurinta. Ceea ce este greu de construit este experienta pozitiva. Atitudinea pozitiva este greu de promovat, pentru ca necesita niste eforturi, intelepciune, intelegere. Or, nu putem vorbi despre astfel de interese in momentul in care discutam de protejarea intereselor detinatorilor puterii.

Cea mai recenta modificare a Legii 544/2001 a avut loc in 2016 si a introdus obligativitatea ca nu doar institutiile publice sa raspunda solicitarilor, ci si entitatile private, dar care au avut legatura cu banii publici. In ce masura este binevenita aceasta modificare? Ati intalnit cazuri de entitati private care sa inteleaga si sa raspunda solicitarilor in baza Legii 544?

Aceasta modificare este binevenita, pentru ca orice are legatura cu banul public prezinta interes pentru cetatean. Din pacate, experienta noastra este restransa in aceasta zona – nu putem spune care este atitudinea entitatilor private, in masura in care ele au legaturi cu finantarile din sistemul public. Am spus: 'din pacate', pentru ca este un fenomen la nivelul intregii societati. Societatea romaneasca inca nu a descoperit reala importanta a transparentizarii tuturor activitatilor din zona institutiilor publice si a entitatilor private care beneficiaza de finantari din sistemul public – indiferent ca banii vin din bugetul de stat sau de la bugetele locale. Dar societatea inca nu constientizeaza tocmai importanta acestui lucru.

Nici ziaristii nu abordeaza, din pacate, foarte des aceasta problematica. Din ceea ce am sesizat noi, doar publicatiile de investigatii au o determinare mai consistenta in abordarea institutiilor publice pentru obtinerea informatiilor de interes public din activitatea acestora, pe care le si valorifica in materialele pe care le publica – fie in presa scrisa, fie in presa vorbita, in ziare sau in presa online.

Ce alte imbunatatiri considerati ca i se pot aduce Legii 544/2001?

Sunt cateva prevederi care par a fi descurajante – mai ales cand vorbim de achizitiile publice si cand se asigura o asa-zisa protectie a raporturilor contractuale care vizeaza achizitiile publice in momentul in care se solicita informatii care n-ar trebui sa fie protejate de secretul contractual, ci prezinta relevanta publica sub aspectul unor informatii cu caracter general (chiar daca sunt cuprinse in acel contract). Aceste informatii practic nu este posibil a fi aduse la cunostinta publicului, pentru ca se invoca tocmai secretul contractului, care ar proteja libera concurenta – ceea ce mi se pare ca in acest moment genereaza dificultati suplimentare in devalarea afacerilor cu caracter ilicit din aceasta zona a achizitiilor publice.

Ce mesaj aveti pentru jurnalistii cu o oarecare vechime in breasla, pentru cei tineri si mai ales pentru cei care aspira la aceasta ocupatie din perspectiva relatiei cu autoritatile pe Legea 544/2001?

Mesajul este unul simplu: sa faca public tot ceea ce este legat de informatiile de interes public, pentru ca singura modalitate pe care o are cetatea de a cenzura activitatea institutiilor statului este aceea de a cunoaste tot ceea ce se intampla in cadrul acestor institutii, din perspectiva informatiilor de interes public. Ei bine, numai cunoscandu-se aceste lucruri despre activitatea tuturor institutiilor, cetateanul poate sa fie foarte bine informat, poate sa-si formeze propria sa gandire (economica, politica samd), pentru ca actul

democratic este legat intim de cetatean. Daca avem cetateni bine formati, bine informati, vom avea si oameni capabili sa-si exercite dreptul suveran la vot in conditii legitime si care sa produca efecte pozitive pentru toata societatea. Respectiv va sti fiecare cetatean ce trebuie sa aleaga si cum sa aleaga.

